

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Sämmilii arâšoddâdem árvuštâllâmpargoniävu piiloot 2022-2023

Sivi Harkoma, árvuštâllâmäššitobdee
Aalmuglâš škovliittâs árvuštâllâmkuávdáš

Taan oovdânpyehtimist valdâluvvoje

1. Sämmilii arâšoddâdem árvuštâllâmpargoniävu piiloot mittomereh já olášuttem
2. Árvuštâllâmpargoniävu kuávdášliih siskáldâsah
3. Piiloot já pargoniävu macâttâs

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Piiloot mittomereh já olášuttem

Piiloot mittomereh

Piiloot mittomeerrin lâi iskâđ, mon pyereest árvuštállâmpargoniävun kullee luámáttâh tuárju sämmilii arâšoddâdem árvuštállâm já ovdedem.

Lasseen pilottist keččâlui, maht arâšoddâdem sierâ ohtâduvâin já kieldâin nurrum amnâstuv puáhtá raportistiđ já ávhástállâđ pargovievâ jieijâsarvuštállâm toorjân.

- Pilotistmist kiedâvuššâmnaál já analysistemnaál tiätu nurrui árvuštállâmluámáttuvâiguin
- Árvuštállâmluámáttâhân västidem tábáhtui skammâmáánust 2022
- Karvi analysistij amnâstuvâid juovlâmáánust 2022
- Árvuštállâmraapoort oovdânpuohtui västideijeid algâive 2023 (13.1.2023 & 23.2.2023), kuás piiloot tolvui uásálistei uásild loopân.
- Karvi nuurâi uásálistein macâttâs pilotistmist sehe luámáttâhân västidem já raapoort tarkkuustállâm ohtâvuodâst. Macâttâs ávhástâlloo árvuštállâmpargoniävu já árvuštállâmproosees oovdedmist.

Piiloot äigitavlu

Čohčâ-roovvâdmáánu 2022: Uásálistei rekrytistem, tiedettem já škovlim

Karvi tiedettij uárnejeijeid puáttee pilottist Ohtâduvah já juávjuh almottáttii miel pilottân Karvi ornij škovlim árvuštálmist já piiloot olášutmist

Skammâmáánu Árvuštállâmluámáttâhân västidem

Árvuštállâmluám áttâh já toos lahtojejee ravvuuh toimáttuvvojii uásálisteid Pargeeh västidii luámáttâhân 7.-30.11.2022.

Macâttâs nurrui árvuštállâmluámáttuvvâin

Juovlâmáánu: Amnâstuv analysistem já raapoort hammim

Luámáttuvvâigui nurrum amnâstâh analysistui já tast hámmejuvvojii visualistmeh (vástádâsâi juáhâsmeh já koskâárvuh)

Macâttâs nurrui savâstâlmâin

Árvuštállâmraportân uápâsmem

Árvuštállâmraapoort oovdânpuohtui pargeid 13.1. já jođetteijeid 23.2.2023 já tast savâstállui ohtâsávt.

Piiloot oohtâнкиäsu

Pilottist já tast nurrum macâttâsâst čallui oohtâнкиäsu, mii almostittui Karvi viermisijđoin.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Árvuštâllâmpargoniä vu kuávdášliih siskáldâsah

Árvuštâllâmpargoniävu ohtâvuotâ vasu (arâšoddâdemvuávám) mittomeerijd

Sämipaarnij arâšoddâdem eromâš ulmen lii nanodiđ paarnij sämmilii identiteet já tiäđulâšvuodâ jieijâs kulttuurist sehe adeliđ parnijd máhđulâšvuodâ máttáattâllâđ sämmilijd ärbitiäđuid já - tááiđuid. Sämmiliih láá algâalmug, mon vuoigâdvuodâin jieijâs kielân já kulttuurân lii asâttum vuáđulaavâst⁹⁹. Tooimâst annoo ävkkín aldapiirâs sehe oovtâstpargo huolâtteijeiguin já sâmisiärváduvváin. Talle ko arâšoddâdem uárnejuvvoo monnii kuulmâ sâmikielân, ton eromâš ulmen lii nanodiđ kielâ ovdánem, iberdem já kevttim. Ulmen lii lasettiđ paarnij kiärgusvuodâid toimâđ sâmikielâlii pirrâsist, oppâđ sâmikielâ ja sâmikielân. Pargeeh nanodeh säämi kielâ- já kulttuurärbivyevi siäilum oovtâstpargoost huolâtteijeiguin.

Máttáattâshaldâttâs arâšoddâdemvuávám vuáđuseh 2022, 43

Árvuštállâmpargoniävu siskáldâsah já čuosâttâhjuávkku

Árvuštállâmpargoniävust kevttui tuávádâh “sämmilâš arâšoddâdem” já árvuštállâm čuosâttui puoh sâmi kielâlii arâšoddâdem uázžoo párnái juávhoiđ, mielđ sâmi kielâliih juávhuđ já kielâpiervâleh.

Luámáttuv kuávdášliih siskáldâsah

- Sâmmilii arâšoddâdem vuávám, árvuštállâm já ovdedem
- Sâmi kielâ ovdánem já oppâm tuárjum
- Sâmi kielâ oppâm tuárjoo monâttâlmeh
- Pargovievâ mättim ovdedem
- Luánduohtâvuotâ sehe ärbivuáváliih iäláttâsah já áigápuátu
- Siärvuslâšvuotâ, ráávhu já soovâdvuotâ

Ovdâmeerhah árvuštâllâmluámáttuv nággusijn (jurgâlusah tavesämi-, anarâš- já nuorttâlâškielâ

Árvuštâllâmciäkkádâh: juo – uásild – ij – jiem määti ettâđ

- *Arâšoddâdemvuávám vuáđustâsah tuárjuh sämmilii arâšoddâdem vuávám, olášuttem já árvuštâllâm.*

Árvuštâllâmciäkkádâh: olášuvá uáli hiäjuht – olášuvá hiäjuht – olášuvá kuáhtulávt – olášuvá pyereest – olášuvá uáli pyereest

- *Sämikielâ máttááttâlloo savâstâlmáin párnáiguin sijjân merhâšittee feerimijn já aašijn sämikielân.*
- *Mij siskeldittep sämikielâ sänirááju já kielâoopâ jieččân juávhu muusiklâš toimâmân. (Om. lávlumáin, kukkâsijguin, noomâtmáin jieškote-uvlágán čuojânâsâid, kuldâlmáin muusik)*
- *Mij toohâp jieččân já nubijdân sämikielâ máttim nanosvuodâid uáinulâžžân párnáid.*
- *Mij máttááttâllâp párnáiguin luándust tarbâšum tááiđuid. (Om. šadoi nomâtemm já taid ávhástâllâm)*
- *Mij porgâp párnijuávhusân vijđáht ohtsâšpargo sämisiärvusáin.*

Árvuštállâmraapoort

- Raapoort lii oohťankiäsu sämmilii arâšoddâdem árvuštállâmluámáttuv vástádâsâin, moh norrojii pilottist.
- **Árvuštállâmluámáttâhân pottii 19 vástádâssâd.**
 - Vástádâsah norrojii sämmilii arâšoddâdem uárnejeijee kieldâi pargein oles Suomâ vijdoduvâst.
 - Vástádâsah luávdih puoh sâmielâlii arâšoddâdem uázžoo párnái juávhoiid, miel sâmielâliih juávhuuh já kielâpiervâleh.
- Raapoort puovtij hammiđ tain iävttoin, ete västideijeeh láá lamaš vittâ tâi eenâb.
- Pargein nurrum tuávááštiäđuh iä ávhástállum raportistmist, amas ovtâskâs västideijee, peivikiäju tâi kieldâ pyehtid tubdâđ raportist.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Piiloot já pargoniävu macâttäs

Árvuštállâmpargoniävu macâttâs

- **Macâttâskoččâmušah**
 - Magarijd huámášuumijd tun halijdiččih muštâliđ nággusij čielgâsvuođâst já addiittetteevuođâst?
 - Maht nágguseh heivejeh tuu mielâst keevâtlii toimâm árvuštâlmân?
 - Paccii-uv nággusij ulguubel ääših, maid tun halijdiččih lasettiđ luámáttâhân?
 - Maht ovdediččih taan sullâsij árvuštâlmij olášuttem, tegu tiedettem, ravvim já eres árvuštâlmân uásálistmân vaigutteijee aašijd?
 - Eres macâttâs Karvin:
- **Macâttâsân västidii ohtsis 15 sämmilii arâšoddâdem pargee.**
- **Lasseen macâttâs nurrui pargein já peivikiäju jodetteijein árvuštállâmpargoniävu raapoort savâstállâmtilálâšvuodâst Flinga-vuáđu iššijn.**

Árvuštállâmpargoniävu macâttâs

Árvuštállâmluámáttuv nággusij ávhálâšvuotâ árvuštâlmist

- Stuárráamus uási västideijein oinii nággusijd čielgâsin já iberdetten.
- Iänááš uási västideije miel nágguseh heivejii siskáldâs tááhust sämmilii arâšoddâdem árvuštâlmân.
- Nágguseh já toi tarkkuustállâm pajedii ennuv jurduid já suogârdállâm sämmilii arâšoddâdmist sehe toos lahtojeijee áárvuin.

Nággusij oovdedmist huámášemnái

- Sämielâliih jurgâlusah lijii uásild epičielgâseh. Vástádâsmuulsâiävtuin almonii kuávlukielân lahtojeijee hástuseh eromášávt tavesämielâlii luámáttuv uásild.
- Sämmilii arâšoddâdem tileh tegu olášuttemsaje puáhtá vaiguttiđ árvuštâlmáid.
- Árvuštállâm nággusijguin feerejui hästen vuálá 3-ihásij párnái uásild.
- Nággusij ohtâvuotân tuoivuu máhđulâšvuodâ tárkkilistiđ já agâstállâđ västádâs.
- Pargei koskâsâš ohtsâšpaargon, resursáid já pargopyereestvajemân tuoivuu lase nággusijd.

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

“Tággáár koijáđállâm jyehi ive, vâi puávtáččij jieš-uv čuávvuđ já ovdediđ juávhu toimâm ton miel.”

“Lâi mielâkiddiivâš västidiđ täid koččâmuššáid já siämmást šoodâi smiettâđ meiddei jieijâs rooli sâmmilâš arâšoddâdeijen.”

Piiloot olášuttem macâttâs

- **Árvuštállâmraapoort**

- Uásálistei miel piiloot árvuštállâm västidij ohtâdov äddejume toimâm tááláá tiileest já oovdân pajedum ääših lijjii tiäđuštum ohtâdovâin.
- Árvuštállâm luámáttuv västádâsâin hámmejum raapoort já tast savâstállâm išedii tubdâđ sämmilii arâšoddâdem nanosvuodâid já ovdedem čuosâttuvâid sehe pedagogisii toimâm já ton tuárjoo ráhtusij uásild.
- Árvuštállâmraportist savâstállâm tuárjui meiddei nanosvuodâi tuálvum vuáválâšvuotân.
- Árvuštállâmraapoort visualistmeh lijjii västideije mielâst čielgâseh.
- **Piiloot olášuttem uásild ravvuuh lijjii iberdetteh já čielgâseh.**
- **Škovliittâsah toimii uásálistei mielâst pyereest meiddei káidusin eromâšávt savâstállâm já tiäđu jyehim uásild.**

Lasetiäduh:
sivi.harkoma@karvi.fi

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS